

**UCHWAŁA NR XXX/185/2021
RADY POWIATU KARKONOSKIEGO**

z dnia 25 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021 – 2026”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021 – 2026”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Karkonoskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu

Eugeniusz Kleśta

Załącznik
do Uchwały XXX/185/2021
Rady Powiatu Karkonoskiego
z dnia 25 marca 2021 r.

Powiatowy Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2021-2026

Jelenia Góra, 2021

SPIS TREŚCI

	strona
WSTĘP	3
1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.....	5
1.1. Definicja przemocy w rodzinie oraz cechy charakterystyczne przemocy.....	5
1.2. Przyczyny, rodzaje oraz fazy przemocy.....	5
1.3. Kryzys i interwencja kryzysowa	8
1.4. Instytucje udzielające pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie	8
1.5. „Niebieska Karta” i „Niebieska Linia”	10
1.6. Skala zjawiska przemocy w Polsce	10
2. DIAGNOZA SYTUACJI W POWIECIE KARKONOSKIM	16
2.1. Podstawy prawne opracowania programu	16
2.2. Charakterystyka obszaru działania - wybrane dane liczbowe	17
3. REALIZACJA POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W LATACH 2021-2026	20
3.1. Odbiorcy programu	20
3.2. Cel główny i cele szczegółowe programu	21
3.3. Przewidywane efekty realizacji Programu oraz monitorowanie	22
ZAKOŃCZENIE	23

WSTĘP

Istnieje wiele definicji przemocy w rodzinie. Wszystkie z nich zawierają takie elementy jak: działanie zamierzone, intencjonalne, świadome; przewaga sił agresora; wywołanie cierpienia i szkody; działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny; działanie z intencją wyrządzenia komuś krzywdy, narzucenia mu władzy, dokonania bezprawnych czynów, godzenia w czyjąś osobistą wolność, naruszenia praw i dóbr osobistych; działanie wykraczające poza społeczne normy, zasady relacji międzyludzkich. Przemoc rodzinna według ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste, w szczególności narażające na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Każdy człowiek, niezależnie od płci, wieku, stanu zdrowia, pochodzenia, czy wyznania, ma prawo do godnych warunków życia, poszanowania własnej osoby, indywidualności, do realizowania się w życiu osobistym, społecznym i zawodowym. Może podejmować samodzielne i korzystne dla siebie decyzje, dokonywać świadomych wyborów i realizować ważne dla siebie cele. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483) w art. 30 i 31 gwarantuje ochronę prawną godności i wolności człowieka. Ponadto stanowi, że cyt. „...każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje”. Z powyższego wynika, że wobec nikogo nie można stosować przymusu ani przemocy. Nie można więc tym bardziej dopuszczać do powstawania i trwania zjawiska przemocy, w tym przemocy w rodzinie.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy powstała ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 poz. 218 z późn. zm.). Działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie nadano ramy prawne, podnosząc tym samym rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe. Obowiązek niesienia pomocy ofiarom przemocy domowej spoczywa nie tylko na policji i instytucjach oraz organizacjach do tego powołanych. Zarówno bowiem moralnie, jak i prawnie zobowiązane jest do tego całe społeczeństwo. Aby ograniczyć skalę problemu i skutki przemocy w rodzinie, konieczne jest objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, jak również podjęcie działań wobec sprawców, aby zapobiec powstawaniu i rozszerzaniu się dalszych form przemocy wobec najbliższych.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy na powiat nałożono obowiązek opracowania i realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Zadaniem Programu jest prowadzenie działań profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie zjawiska przemocy domowej, szerzenie wiedzy na temat skutków przemocy, bieżąco udzielanie informacji o instytucjach działających na rzecz dziecka i rodziny, zapewnienie poradnictwa specjalistycznego, edukacja rodziców w zakresie właściwych postaw rodzicielskich oraz metod wychowawczych, udzielanie specjalistycznej pomocy psychologicznej i prawnej.

Zakładając, że realizacja niniejszego Programu będzie stanowiła wspólny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do ograniczenia zjawiska i usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

1.1. Definicja przemocy w rodzinie oraz cechy charakterystyczne przemocy

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny. Narusza prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienie i szkody. Przemoc domową charakteryzują:

- *Intencjonalność* – działania sprawcy nie są przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego krzywdzenia ofiary i zadawania jej bólu. Sprawca przemocy dąży do uzyskania pełnej kontroli, władzy nad osobą doznającą przemocy, do jej bezwzględego posłuszeństwa. Jest przekonany, że tylko on wie co jest dobre dla pozostałych członków rodziny, a w związku z tym wyłącznie on ma prawo podejmować decyzje, ustalać zasady życia w rodzinie – pozostali muszą się podporządkować.
- *Dysproporcja siły* – nie chodzi tu jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp. W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi – słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, ofiara przemocy staje się coraz bardziej bezradna, sprawca – coraz bardziej silny i bezkarny.
- *Naruszanie godności i praw* – sprawca przemocy narusza godność ofiary, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia, itp.)
- *Powodowanie cierpienia i szkód* – ofiary przemocy doznają zarówno szkód fizycznych jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

Przemoc to nie to samo co agresja. To, co odróżnia przemoc od agresji, to przewaga sił jednej ze stron. W przemocy jest ona zawsze po stronie sprawcy, w przypadku agresji jest zrównoważona. Ofiarami przemocy w rodzinie są współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych (najczęściej kobiety, ale bywają też nimi mężczyźni), dzieci, osoby niepełnosprawne, ludzie starsi - z rodzin o różnym statusie społecznym i materialnym.

1.2. Przyczyny, rodzaje oraz fazy przemocy

Źródeł przemocy może być wiele: biologiczne (cechy charakteru, temperament), psychologiczne (własne emocje, frustracje) oraz środowiskowe (kulturowe). Wśród najczęściej spotykanych przyczyn środowiskowych należy wskazać: bezrobocie, stres, bieda, narkomania, alkoholizm, rozluźnienie więzi rodzinnych, ekspozycja na przemoc w środkach masowego przekazu. Charakterystyczny jest mechanizm „błędnego koła” - zanim dana osoba stanie się sprawcą przemocy, zazwyczaj przechodzi drogę albo ofiary albo świadka przemocy we własnym domu rodzinnym.

Najczęściej w literaturze wyodrębnia się następujące rodzaje przemocy

- **Przemoc fizyczna** (naruszanie nietykalności fizycznej) – celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne, np. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, wykręcanie rąk, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, rzucanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
- **Zaniedbanie** (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich) – brak zaspokajania podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych, np. niezapewnianie odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa.
- **Przemoc psychiczna/emocjonalna** (naruszenie godności osobistej) – powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, wciąganie w konflikty, manipulowanie dla własnych celów, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi, wymagania i oczekiwania, którym można sprostać, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb itp.
- **Przemoc seksualna** (naruszanie intymności) – wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
- **Przemoc ekonomiczna** (naruszanie własności) – odbieranie zarobionych pieniędzy, rzeczy osobistych, niszczenie mienia, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

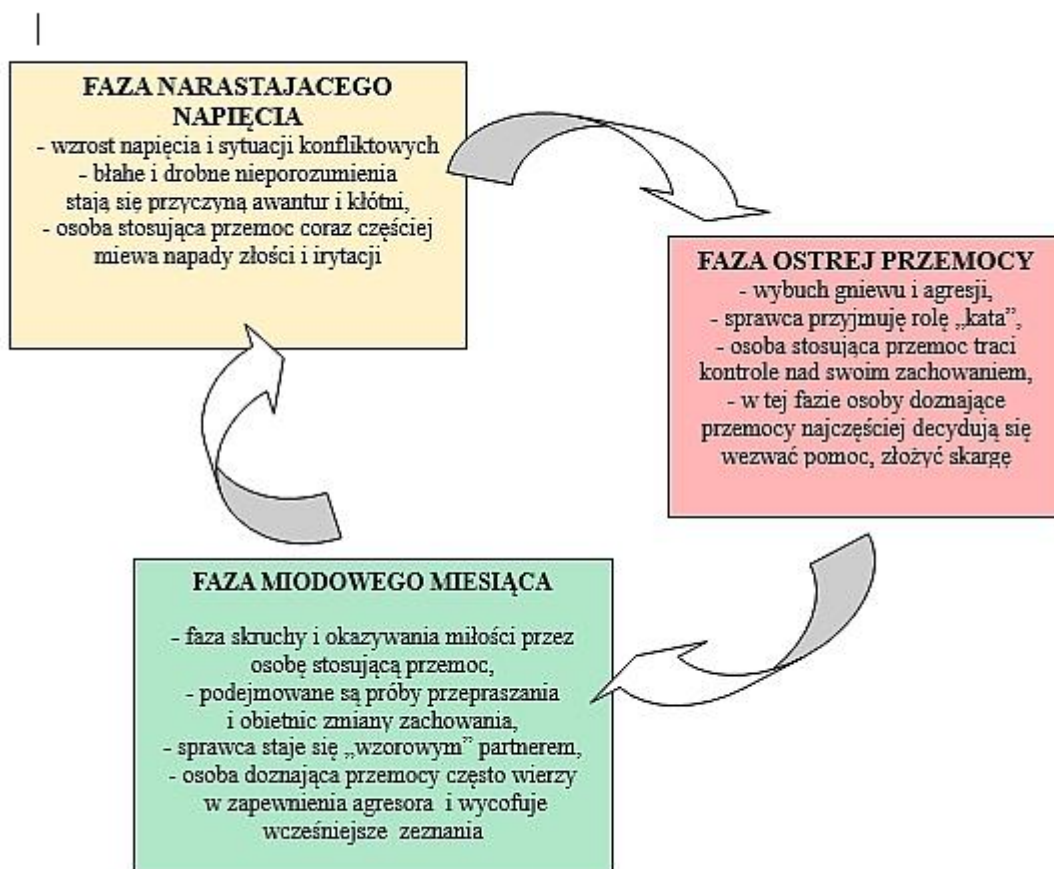
Przemoc w rodzinie nie jest zdarzeniem jednorazowym. Jej powstanie powoduje cykliczne powtarzanie się. W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy kolejno następujące po sobie fazy:

- **Faza narastającego napięcia** – początkiem jest wzrost napięcia, narastają konflikty. Pojawia się agresja. Ofiara stara się opanować sytuację – uspokaja sprawcę, spełnia wszystkie zachcianki, podejmuje działania aby uszczęśliwić sprawcę, powstrzymać przed wyrządzeniem krzywdy. Osoby, które są krzywdzone mogą odczuwać takie dolegliwości fizyczne jak: bóle żołądka, bóle głowy, bezsenność, utrata apetytu, apatia, mogą stać się nerwowe i niespokojne. To wynik narastającego napięcia, które po pewnym czasie może być nie do wytrzymania.

- **Faza ostrej przemocy** – tu następuje wybuch nagromadzonej u sprawcy agresji i wyładowanie jej. Skutki jakich ofiara doznaje to często obrażenia zewnętrzne tj. obrzęki, siniaki, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, a nawet śmierć.
- **Faza miodowego miesiąca** – czas skruchy osoby stosującej przemoc i okazywania miłości swej ofierze. Sprawca dopiero teraz dostrzega, że swoim zachowaniem, agresją skrzywdził kogoś mu bliskiego. Podejmowane są próby przeproszenia, załagodzenia sytuacji, staje się uczynny, kochający, sprawca usprawiedliwia swoje zachowanie często przekonując ofiarę, że był to jednorazowy incydent. Ofiara wierzy w te zapewnienia i zostaje. W tej fazie ofiara nie szuka pomocy, jak również wycofuje wcześniejsze zeznania na niekorzyść partnera. Niestety miodowy miesiąc szybko się kończy i często rozpoczyna się od nowa faza narastającego napięcia. Ofiara nadal jest zatrzymana w cyklu przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch.

Przedstawiony poniżej cykl przemocy może trwać wiele lat, przy czym z biegiem czasu skraca się długość „miodowego miesiąca”, przy jednoczesnym wydłużeniu czasu trwania i zwiększeniu dotkliwości dwóch pierwszych faz. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy.

Fazy przemocy w rodzinie

1.3. Kryzys i interwencja kryzysowa

Ze zjawiskiem przemocy związane jest pojęcie kryzysu i interwencji kryzysowej. Termin **kryzys** pochodzi z greckiego "krisis" i oznacza wybór, decydowanie, zmaganie się, walkę, w której konieczne jest działanie pod presją czasu. **Kryzys** jako szczególnie trudne doświadczenie często przekracza możliwości samodzielnego poradzenia sobie jednostki. Jedynie w bardzo sprzyjających sytuacjach, wówczas, gdy zarówno zasoby wewnętrzne osoby, jak i elementy jej środowiska społecznego, mogą być spostrzegane jako efektywny system wsparcia, jest ona w stanie samodzielnie rozwiązać kryzysowy problem. Doświadczenie wskazuje iż w wielu sytuacjach "naturalne" zasoby, dostępne dla będącego w kryzysie w jego środowisku nie stanowią wyposażenia wystarczającego do efektywnego zmierzania się z sytuacją.

Pojawiające się wówczas zagrożenie wystąpienia poważnych zmian dysfunkcyjnych w najważniejszych obszarach psychologicznych: poznawczym, emocjonalnym i behawioralnym, mogących prowadzić do otwartych i ostrych dekompensacji lub przejścia kryzysu w bardzo "kosztowną" formę chroniczną, wymaga zastosowania profesjonalnych procedur skutecznie wspierających osobę na drodze do odzyskania równowagi i autonomii. Wymaga dobrej interwencji kryzysowej.

Interwencja kryzysowa to zespół interdyscyplinarnych, profesjonalnych, celowych i skoordynowanych oddziaływań, wykorzystujących zasoby klienta kryzysowego, jego naturalnego otoczenia społecznego oraz instytucji pomagających, których celem jest ułatwienie odzyskania przezeń równowagi wewnętrznej i poczucia sprawczości oraz rozwiązania problemu /problemów/ stanowiących podłoże doświadczenia kryzysowego. Odbiorcą tych działań mogą być zarówno jednostki jak i grupy oraz całe społeczności. Interwencja kryzysowa może przebiegać w różnych formach: kontaktu telefonicznego, bezpośredniego kontaktu w ośrodku interwencji kryzysowej, interwencji w miejscu zamieszkania lub przebywania osoby w kryzysie.

1.4. Instytucje udzielające pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia członków rodziny. Oto, w jaki sposób mogą pomagać poszczególne instytucje.

- **Policja** może: przeprowadzić interwencję w chwili zdarzenia, sporządzić dokładny opis zdarzenia (notatkę służbową), zatrzymać sprawcę przemocy domowej stwarzającego w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia, wszcząć postępowanie przygotowawcze przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa, zabezpieczyć dowody popełnienia przestępstwa, podjąć działania prewencyjne wobec sprawcy przemocy, udzielić informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.
- **Prokuratura** osoby poszkodowane oraz świadkowie, mogą złożyć w prokuraturze (lub na policji) zawiadomienie o przestępstwie przemocy oraz uzyskać podstawowe informacje prawne. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono

przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek: wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo, wyjaśnić okoliczności czynu, zebrać i zabezpieczyć dowody, ująć sprawcę.

- **Urzędy gminy** przy urzędach gmin prowadzone są punkty informacyjno-konsultacyjne, schroniska dla ofiar przemocy domowej, ośrodki interwencji kryzysowej, w których można uzyskać pomoc prawną, socjalną oraz psychologiczną.
- **Pomoc społeczna** OPS, MOPS przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby, pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych, udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc. W uzasadnionych przypadkach wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach, w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji.
- **Służby zdrowia** w placówkach służby zdrowia można poprosić o bezpłatne wystawienie zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach lub uzyskać informację o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji. Bezpłatnie obdukcja wykonywana jest na podstawie zaświadczenia z policji lub prokuratury informującego o pokryciu kosztów przez ww. organy. Obdukcję może wystawić tylko lekarz do tego uprawniony - lekarz medycyny sądowej.
- **Organizacje pozarządowe** w zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej różne stowarzyszenia i fundacje organizują: telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, hostele, świetlice dla dzieci. W ramach swojej działalności oferują pomoc psychologiczną, w grupie i w kontakcie indywidualnym, pomoc prawną, w tym pisanie pism do organów ścigania i sądów, pomoc socjalną, grupy wsparcia, grupy samopomocowe, pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci, udział w prowadzeniu wywiadów środowiskowych, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych.

Wśród instytucji świadczących pomoc w sytuacji przemocy w rodzinie należy wymienić: ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej, ośrodki wsparcia, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, ośrodki pomocy dla osób pokrzywdzonych przestępstwem (OPOPP), gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych oraz powoływane przez gminy Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej.

1.5. „Niebieska Karta” i „Niebieska Linia”

Niebieska karta to potoczna nazwa dla dokumentu, który informuje o przemoc w rodzinie. Procedura opracowana przez Komendę Główną Policji i Komendę Stołeczną Policji we współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, obejmująca ogół czynności realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemoc w rodzinie, została wprowadzona pilotażowo w 1997 r. na warszawskiej Ochocie i pozytywnie zaopiniowana. Rok później zaczęła powszechnie obowiązywać i od tego czasu służy ofiarom przemoc domowej. Założenie niebieskiej karty jest jednoznaczne z rozpoczęciem procedury działania przeciwko [przemocy w rodzinie](#). Co ważne, nie jest to związane z zawiadomieniem o popełnieniu przestępstwa odnośnie przemoc domowej. W odróżnieniu od zawiadomienia dokument ten nie jest składany bezpośrednio przez osoby pokrzywdzone, ale przez jednostki, które są świadkami takiego problemu w rodzinie. W związku z tym niebieska karta może zostać założona przez policję, ośrodki pomocy społecznej, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też jednostkę służby zdrowia lub komórkę oświatową. Według danych z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji to policja jest organem, który najczęściej zakłada niebieską kartę. Podczas licznych interwencji funkcjonariusze niejednokrotnie są świadkami przemoc domowej i zastraszania, bądź taki problem podejrzewają. Niebieska karta pozwala im – lub innym osobom postronnym – reagować w takich sytuacjach.

W roku 1995 - na zlecenie PARPA - powstało Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” (Infolinia). Każda osoba, która w związku z przemocą w rodzinie, potrzebuje rozmowy, bezpłatnej porady prawnej, wsparcia psychologicznego albo pozyskania informacji o miejscach pomocy w jej najbliższej okolicy, może zadzwonić na wskazany nr Infolinii. Z Infolinią Pogotowia kontaktują się przede wszystkim osoby dorosłe - głównie kobiety. Po pomoc zwracają się najczęściej osoby bezpośrednio doznające przemoc.

1.6. Skala zjawiska przemoc w Polsce

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do badania ze względu na fakt, iż dotyka najbardziej wrażliwych sfer życia człowieka. W konsekwencji, większość przypadków przemoc nadal nie jest ujawniana. Kolejna przeszkoda to brak jednolitego kompleksowego systemu monitorowania zjawiska.

Przemoc jest zjawiskiem nieakceptowanym społecznie, a respondentom z różnych powodów trudno przyznawać się do bycia zarówno jej sprawcami, jak i ofiarami.

Oficjalne statystyki na temat przemoc w rodzinie.

Badanie rozmiarów i rozpowszechnienia zjawiska przemoc w rodzinie nie jest sprawą prostą. Mogłoby się wydawać, że jasną odpowiedź przynosić będą statystyki policyjne czy sądowe. Tymczasem należy pamiętać, że:

- a. Przemoc w rodzinie jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób doznających przemoc w rodzinie nie zgłasza się po pomoc.

- b. Przedmiotem działań policji, prokuratury oraz sądów są zasadniczo przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece (tj. z art. 207 kk). Warto przy tej okazji zaznaczyć, że sama przemoc ekonomiczna w oderwaniu od innych typów przemocy nie jest przestępstwem.
- c. Umorzenie sprawy nie musi oznaczać tego, że przemoc w rodzinie nie miała miejsca. Może natomiast wiązać się z tym, że nie został zebrany odpowiedni (w rozumieniu przepisów prawnych) materiał dowodowy.

Według danych zawartych w Raporcie Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej sprawozdaniu z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie od 2012 do 2017 roku liczba wypełnionych formularzy Niebieskie Karty wzrosła o około jedną trzecią (z 66961 do 98307). Podejrzani o przemoc to przeważnie (tj. w ponad 90%) mężczyźni. Jak wynika ze statystyk policji, rok do roku w bardzo wielu przypadkach podejrzewani sprawcy są pod wpływem alkoholu (około 60%). Patrząc na charakterystykę osób doznających przemocy w rodzinie w statystykach policji widać również, że w ciągu 7 lat (od 2012 do 2018 roku) zmniejszył się udział objętych procedurą osób małoletnich (z 25% do 14%) i jednocześnie wzrósł odsetek kobiet (z 65% do 74%).

STEREOTYPY

- Według Polaków przemoc w rodzinie jest zjawiskiem stosunkowo częstym. W opinii ankietowanych najbardziej rozpowszechniona jest przemoc psychiczna. 9% osób (a więc co jedenasta) sądzi, że dotyczy niemal każdego gospodarstwa domowego, dziesiąta osoba uważa, że to zjawisko, które występuje bardzo rzadko (8%) lub wcale (2%). Jeśli chodzi o przemoc fizyczną, to w jej przypadku jako zjawisko co najmniej częste postrzega ją 24% ankietowanych, a jako bardzo rzadkie lub w ogóle nie występujące 15%.
- Na poziomie deklaracyjnym zdecydowana większość Polaków nie myśli o przemocy w rodzinie w sposób stereotypowy i potrafi zidentyfikować zachowania, które świadczą o występowaniu przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej, czy ekonomicznej. Badanie pokazało, że ok. 85 % - 90 % Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
- Nadal jednak około 10% dorosłych osób (a więc ponad 3 mln osób) uznaje, różnego rodzaju przemocowe zachowania za normalne. Najczęściej (tj. przez 14%) podzielana jest opinia „Wydzielanie pieniędzy i kontrolowanie wszystkich wydatków, to przejaw gospodarności współmałżonka”, co potwierdza opinię ekspertów, że Polacy nie w pełni rozumieją zjawisko przemocy ekonomicznej.
- Kobiety i mężczyźni nieco różnią się w tym, jak postrzegają przemoc. W największym stopniu w odniesieniu do stwierdzenia „Rodzice mają prawo bić swoje dzieci”, z którym zgadza się 13% mężczyzn i 5% kobiet. Ogólną regułą jest to, że mężczyźni w większym zakresie akceptują dopuszczalność analizowanych w badaniu przejawów przemocy. Z tego względu projektując kampanie społeczne warto zadbać o to, by ich przekaz był czytelny właśnie dla nich.

- Najbardziej kontrowersyjna opinia na temat przemocy w rodzinie, to stwierdzenie „Ofiary przemocy w rodzinie akceptują swoją sytuację”. W tym przypadku Polacy są podzieleni niemal po równo – około 40% zgadza się z tym poglądem i tyle samo nie zgadza, pozostałe osoby nie mają wyrobionego zdania. Ekspertki przyznają, że sytuacja osób doświadczających przemocy w rodzinie może być na tyle złożona, że racjonalna kalkulacja, analiza zysków i strat – w tym np. ewentualny brak środków do życia – może skłaniać osoby doświadczające przemocy w rodzinie do pozostania przy stosujących przemoc. Dlatego tak ważne jest, by stworzyć odpowiednie warunki infrastrukturalne oraz polityki wsparcia, które przekonają osoby doświadczające przemocy, że lepsze życie jest możliwe.
- Obecnie zdecydowana większość Polaków uważa, że prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni osoby doświadczające przemocy w rodzinie (72%) oraz, że pomaganie osobom krzywdzonym jest obowiązkiem moralnym każdego człowieka (76%). Osoby, które uważają, że z różnych powodów lepiej się nie wtrącać w życie rodzin dotkniętych przemocą stanowią około kilkunastu procent ogółu społeczeństwa. Zdaniem ekspertów w praktyce waga tego problemu jest większa, bo ludzie, którzy realnie obserwują przemoc w swoim otoczeniu, rzeczywiście boją się reagować lub też nawet nie wiedzą, co powinni zrobić. Z tego względu działania edukacyjne i kampanie społeczne powinny koncentrować się również na świadkach przemocy i na tym, jak należy reagować, gdy widzi się coś niepokojącego.

PRZEMOC OBSERWOWANA W OTOCZENIU I WOBEC INNYCH CZŁONKÓW GOSPODARSTWA DOMOWEGO

- Polacy w swoim otoczeniu najczęściej zauważają przemoc psychiczną (54% osób z rodziny, w których ta przemoc występuje). Najmniej dostrzegana jest przemoc seksualna – 95% nie zna w otoczeniu rodzin, u których dochodzi do przemocy seksualnej – co wynika, z oczywistego faktu, że jest to forma przemocy najrzadziej występująca, ale na wynik może też wpływać fakt, że osoby, które jej doświadczają nie są skłonne przyznawać się do niej, poza tym najtrudniej ją również bezpośrednio zauważyć.
- Większość badanych (81%) deklaruje ponadto, że nie zna rodzin, w których dochodzi do przemocy wobec dzieci. Zdaniem ekspertów, przemoc wobec dzieci bardzo trudno zauważyć, poza oczywistymi zachowaniami agresywnymi, doświadczanie przemocy przez dzieci dzieje się za zamkniętymi drzwiami. Ekspertki zwracali również uwagę na pomijanie emocji i przeżyć dzieci obserwujących przemoc między rodzicami oraz błędne postrzeganie dzieci jedynie jako świadków przemocy.
- Na poziomie deklaracji, ponad połowa badanych, którzy obserwują w swoim otoczeniu rodziny dotknięte przemocą, podejmuje w związku z tym działania. Najczęściej jest to rozmowa z osobą krzywdzoną i motywowanie do podjęcia odpowiednich kroków, ale także rozmowa ze sprawcą przemocy. W przypadku przemocy fizycznej to także wezwanie policji. Pojawiały się też odpowiedzi, że formą reakcji było zgłoszenie sprawy do instytucji pomocy społecznej.

- Zdarza się również, że jesteśmy bezpośrednimi świadkami przemocy obecnej w naszych rodzinach. Od 4 do 11% badanych jest świadoma, że w ich rodzinach występowała przemoc psychiczna wobec dzieci, starszych czy innego dorosłego członka gospodarstwa domowego i od 2 do 6% badanych w przypadku obserwowania w rodzinie przemocy fizycznej. Eksperci przyznają, że przemoc wobec osób słabszych jest trudna do identyfikacji, a osoby te szczególnie wymagają wsparcia, gdyż z racji swojej zależności mają ograniczone możliwości szukania pomocy.

PRZEMOC DOŚWIADCZANA W DZIECIŃSTWIE

- Co trzeci badany przyznaje, że w dzieciństwie doświadczył przemocy psychicznej oraz fizycznej. Do doświadczenia w dzieciństwie przemocy ekonomicznej i seksualnej respondenci przyznają się rzadziej (odpowiednio 9% i 4%). Kobiety częściej doświadczały przemocy psychicznej i emocjonalnej. Natomiast doświadczenie przemocy fizycznej w dzieciństwie dotyczy przede wszystkim mężczyzn. Występowanie przemocy w dzieciństwie silnie wpływa na obecność przemocy w dorosłym życiu, czy w roli osoby doznającej przemocy czy stosującej przemoc. Eksperci są zgodni, że takie doświadczenia powodują, że pewne zachowania traktujemy jako normalne i w dorosłym życiu często już nie umiemy inaczej rozwiązywać konfliktów.
- Niemal co czwarty badany był w dzieciństwie świadkiem przemocy psychicznej w swoim domu. Niemal taki sam odsetek (23%) to osoby, u których w domach w dzieciństwie występowała przemoc fizyczna. Najczęściej występującym doświadczeniem z dzieciństwa było stałe narzucanie swojego zdania, wydawanie rozkazów, które zostało dostrzeżone przez co trzeciego badanego (32%) w swoim dzieciństwie. Bicie, szarpanie, czy popychanie zdarzyło się w domach 29% Polaków. Nieco rzadziej Polacy doświadczały w dzieciństwie obrażania, obrzucania wyzwiskami, grożenia (24%) oraz zakazów kontaktów z innymi osobami, które zostało wskazane przez co piątego respondenta (22%). W podobnym stopniu Polacy przyznają, że w ich latach dziecięcych ktoś z ich bliskich ich ośmieszał wobec innych (19%). Zdaniem ekspertów błędnie definiuje się dzieci tylko jako świadków przemocy. Objęcie specjalistyczną pomocą powinno dotyczyć nie tylko osoby krzywdzone, ale też tzw. świadków przemocy. Obserwowanie przemocy w swojej najbliższej rodzinie odciska ogromne piętno na psychice dziecka i powinno ono również znaleźć się pod profesjonalną opieką specjalistów.

OSOBY DOZNAJĄCE PRZEMOCY

- Niemal co piąty badany (19%) doświadczył jakiegokolwiek rodzaju przemocy wiele razy w ciągu całego swojego życia. 28% badanych doświadczyło przemocy kilka razy, a 10% raz. Eksperci uważają, że przemoc w rodzinie jest w naszym kraju zjawiskiem częstym i w dużym stopniu niedoszacowanym, bo wiele jej przypadków nie wychodzi na jaw.

- Najpowszechniejszą formą przemocy jest przemoc psychiczna. W ostatnim roku przemocy psychicznej doświadczyło 29 % badanych. Na przełomie całego życia 40% badanych przyznaje, że doświadczyło tej formy przemocy więcej niż raz w życiu. Jednocześnie określenie skali tego rodzaju przemocy jest w dużym stopniu uzależnione od przyjętej definicji. Przemoc psychiczną można bowiem rozumieć bardzo szeroko.
- Co czwarty Polak (23%) doświadczył kiedykolwiek przemocy fizycznej, niemniej jednak na wielokrotne doznawania przemocy wskazało 16% osób. W ostatnim roku tej formy przemocy doświadczyło 14 % badanych. Przy czym badania pokazały, że osoby które deklarowały, że doznały w swoim życiu przemocy fizycznej, wskazywały najczęściej, iż doświadczenie to miało miejsce wiele lat temu, najprawdopodobniej w dzieciństwie.
- Przemoc ekonomiczna dotknęła 13% badanych. Profesjonaliści przyznają, że stykają się w swojej pracy z tym rodzajem przemocy, jednak trudno im oszacować ogólną skalę zjawiska.
- 5% badanych stwierdziło, że doświadczyli przemocy seksualnej, co zdaniem ekspertów jest liczbą mocno zaniżoną. Ten rodzaj przemocy rzadko wychodzi na jaw, gdyż Polacy wstydzą się mówić o tej sferze życia, a ponadto wiedza o przemocy seksualnej jest bardzo niska i często zachowania będące jej przejawem nie są tak postrzegane.
- Warto zaznaczyć, że zdaniem profesjonalistów, różne formy przemocy współwystępują i trudno mówić o nich, jak o oddzielnych zjawiskach.
- Przemocy w rodzinie najczęściej doświadczają kobiety i dzieci, choć dotyka ona także mężczyzn. Na przemoc najbardziej narażone są osoby, które doświadczyły jej w dzieciństwie.
- W badaniu ilościowym osoby w gorszej sytuacji materialnej częściej przyznają, że doświadczyły przemocy w rodzinie. Jednak eksperci zgodnie stwierdzają, że zjawisko to nie jest uzależnione od statusu społeczno-ekonomicznego rodziny.
- Badani najczęściej doznawali przemocy ze strony mężów, partnerów i ojców lub żon, partnerek i matek. Eksperci opowiadali także o przypadkach, w których przemoc wobec rodziców dopuszczają się dzieci.
- Osoby doświadczające przemocy w rodzinie w większości przypadków nie szukają pomocy w związku z tym, co je spotkało. Niemniej jednak w przypadku, kiedy osoby te zdecydują się na szukanie wsparcia, to najczęściej po pomoc zwracają się te doświadczające przemocy fizycznej, psychicznej czy ekonomicznej (od 31% do 24%) a najrzadziej seksualnej - 11%.
- Eksperci zwracają uwagę na wiele barier, które powodują, że osoby doświadczające przemocy w rodzinie, nie szukają pomocy. Są to między innymi: niskie poczucie własnej wartości, uzależnienie psychiczne i ekonomiczne od osoby, która przemoc się dopuszcza, stereotypowe przekonania na temat tego, jakie zachowania w rodzinie są dopuszczalne.
- Osoby doświadczające przemocy w rodzinie, najczęściej także u bliskich szukają pomocy w związku z zaistniałą sytuacją. Nieco rzadziej badani, których dotknęła przemoc, zgłaszali się na policję. Pojawiały się też liczne odpowiedzi dotyczące zgłaszania się do ośrodka pomocy społecznej.

- Podstawową formą pomocy, z której korzystały osoby doznające przemocy w rodzinie były: wsparcie psychologiczne (od 47% w przypadku przemocy psychicznej do 36% w przypadku przemocy ekonomicznej), pomoc prawna (od 38% do 12%) oraz pomoc socjalna/materialna (od 27% do 13%).
- Osoby, które doświadczyły przemocy w rodzinie i zwracały się w związku z tym o pomoc, dosyć wysoko oceniają jej skuteczność (zależnie od rodzaju przemocy od 66% do 78% uważa za skuteczną). Specjaliści zwracają natomiast uwagę, że skuteczność pomocy często zależy od motywacji osób doznających przemocy oraz chęci do współpracy.

OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC

- 30% respondentów potwierdza bycie sprawcą przemocy w rodzinie – jednokrotnym 9%, kilkukrotnym 17% i wielokrotnym 3%. Oznacza to, że ponad 9 mln Polaków przyznaje się do stosowania przemocy w rodzinie, a około 6 mln było w takiej sytuacji kilku - lub wielokrotnie. Do stosowania przemocy psychicznej przyznało się najwięcej osób (24%), w dalszej kolejności do fizycznej (11%), a w najmniejszym zakresie do ekonomicznej (5%) i seksualnej (2%).
- Wbrew stereotypom demograficzny profil sprawcy nie daje się łatwo określić. Ogólnie stosowanie przemocy nie jest powiązane z wiekiem, wykształceniem, wielkością miejsca zamieszkania, ani też z sytuacją zawodową, czy zdrowotną. Jeśli chodzi o ocenę sytuacji materialnej, to wraz z jej pogorszeniem rośnie udział osób, które kiedykolwiek stosowały przemoc. Większy udział sprawców jest również wśród rozwodników (37%), co może wynikać z faktu że być może stosowanie przemocy w rodzinie było czynnikiem wpływającym na rozwód.
- To, co łączy osoby stosujące przemoc w rodzinie, to przede wszystkim wspólne doświadczenia oraz środowisko, w którym się wychowywali i żyją. Są to więc w większości osoby, które same doświadczały przemocy oraz osoby w otoczeniu których przemoc jest codziennością. Dla przykładu wśród tych, którzy doświadczały przemocy wiele razy do bycia sprawcą przyznaje się 52% osób. Z kolei wśród osób, które w otoczeniu obserwują 3 lub 4 typy przemocy, sprawcy stanowią 48%. Przemoc w rodzinie jest więc zjawiskiem, które w pewnym zakresie przekazywane jest z pokolenia na pokolenie.
- Zdaniem ekspertów wielu sprawców łączą też wspólne postawy tj. np. mają potrzebę władzy i kontroli, poczucie bezkarności oraz nie rozumieją swojej winy. Specjaliści podkreślają, że polityka przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinna koncentrować się na sprawcach w większym zakresie niż dotychczas. Obecnie skala stosowania działań korekcyjno-edukacyjnych oraz terapeutycznych jest stosunkowo niewielka i sędziowie niechętnie kierują na nie sprawców.
- Z relacji sprawców wynika, że osobami doznającymi przemocy fizycznej są często dzieci, a zwłaszcza synowie, na których wskazuje 30% sprawców, ale też córki (21%). Oznacza to, że wciąż jest wiele do zrobienia w obszarze przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci. Potrzebne są nie tylko kampanie społeczne zmieniające świadomość ogółu, ale

też edukacja dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców.

- Jeśli chodzi o problematykę nadużywania alkoholu przez sprawców przemocy w rodzinie to według sprawców przemocy używka ta towarzyszy stosowaniu przemocy, ale rzadziej niż powszechnie się uważa. Eksperti z kolei zauważają, że choć alkohol często współwystępuje ze zjawiskiem przemocy, to nie jest jego przyczyną. Z drugiej strony, z perspektywy policji daje się zauważyć, że w okresach świątecznych, gdy ludzie siadają do stołów i częściej spożywają alkohol, to zgłoszeń dotyczących przemocy w rodzinie jest więcej. Okres poprzedzający święta jest więc dobrym momentem na prowadzenie kampanii społecznych dotyczących przemocy w rodzinie.

2. DIAGNOZA SYTUACJI W POWIECIE KARKONOSKIM

2.1. Podstawy prawne opracowania programu

Podstawa opracowania Programu wynika z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 poz. 218 z późn. zm.). Zgodnie z treścią art. 6 ustawy, zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego. Na powiat nałożono obowiązek opracowania i realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Ustawa wskazuje zadania własne powiatu, do których należą w szczególności:

- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
 - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
 - zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej,
- oraz zadania z zakresu administracji rządowej:
- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
 - opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Inne akty prawne niezbędne do realizacji Programu to:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego,

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

„Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026” stanowi kontynuację programu przyjętego uchwałą Nr V/123/2015 Rady Powiatu Jeleniogórskiego z dnia 26 lutego 2015 roku, obowiązującego przez okres 6 lat. Program jest skorelowany z treścią „Powiatowej Strategii Rozwiązywania problemów Społecznych na lata 2021-2026”.

2.2. Charakterystyka obszaru działania – wybrane dane liczbowe

Jak wynika z danych GUS, liczba ludności w powiecie karkonoskim wynosi ogółem 63 591, z czego 32 831 osób stanowią kobiety (51,6%), a 30 760 osób to mężczyźni (48,4%). Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 15,6% ogółu mieszkańców, w wieku produkcyjnym - 60,8% i w wieku poprodukcyjnym - 23,6%.

Powiat Karkonoski obejmuje obszar o powierzchni 627,1 km², który stanowi 4 gminy miejskie: Karpacz, Kowary, Piechowice i Szklarska Poręba oraz 5 gmin wiejskich: Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn i Stara Kamienica.

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie, występującej na terenie powiatu karkonoskiego, została sporządzona w oparciu o dane Ośrodków Pomocy Społecznej funkcjonujących w powiecie karkonoskim, Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze.

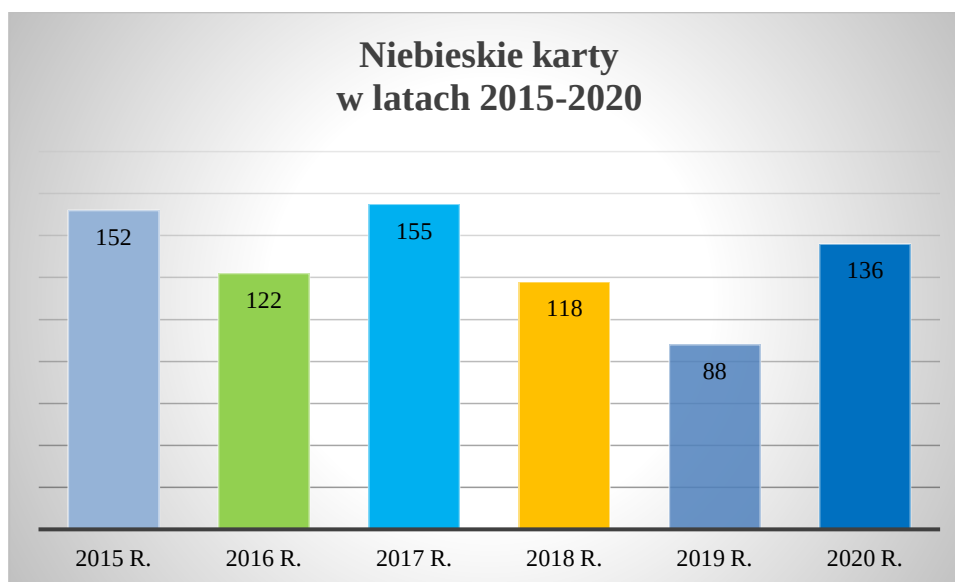
W Powiecie Karkonoskim funkcjonuje osiem punktów konsultacyjnych, pomagających ofiarom przemocy w rodzinie:

- Punkt Interwencji Kryzysowej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Szklarskiej Porębie,
- Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Karpaczu,
- Punkt Konsultacyjny przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Piechowicach,
- Punkt Konsultacyjny ds. Pomocy Rodzinie, Zapobiegania Przemocy i Profilaktyki Uzależnień przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Podgórzynie,
- Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Gminie Janowice Wielkie,
- Punkt Konsultacyjny dla Osób Współuzależnionych od Alkoholu w Gminie Janowice Wielkie,
- Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Janowice Wielkie,
- Punkt Konsultacyjny dla osób Uzależnionych i ich Rodzin w Kowarach.

W ramach Punktów świadczona jest pomoc psychologiczna, terapeutyczna, prawna, wsparcie interwenta kryzysowego oraz specjalistyczne poradnictwo. Prowadzona jest

działalność informacyjna nt. przemocy w rodzinie i przeciwdziałania temu zjawisku, kryzysu i radzenia sobie w sytuacjach trudnych, praw przysługujących ofiarom przemocy oraz instytucji i organizacji udzielających pomocy.

Z danych Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze wynika, że w 2020 r. procedurę „Niebieskiej Karty” wszczęto w 136 przypadkach i jest to wzrost do roku ubiegłego.

Źródło: dane Policji

Z danych Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze wynika, że w roku 2020 na terenie powiatu przeprowadzono 107 interwencji domowych, i jest to wzrost do roku ubiegłego.

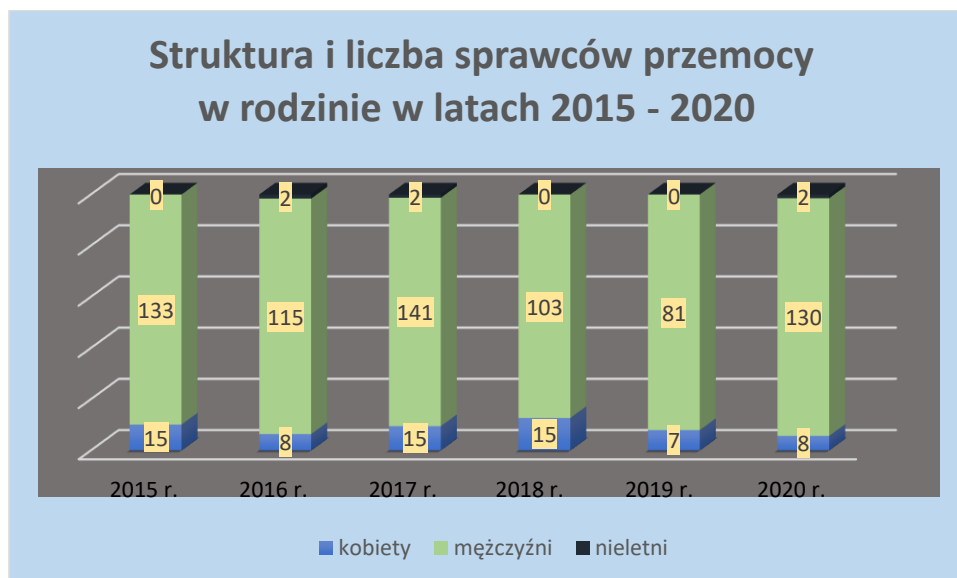
Zestawienie danych o interwencjach domowych

	Okres sprawozdawczy					
Wyszczególnienie	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba interwencji domowych (ogółem)	293	174	158	110	65	107
Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”	152	122	155	118	88	138
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej (ogółem)	182	160	209	160	115	179
w tym: kobiety	124	107	142	105	83	130
mężczyźni	15	17	23	19	9	20
dzieci	43	36	44	36	23	29

Źródło: dane Policji

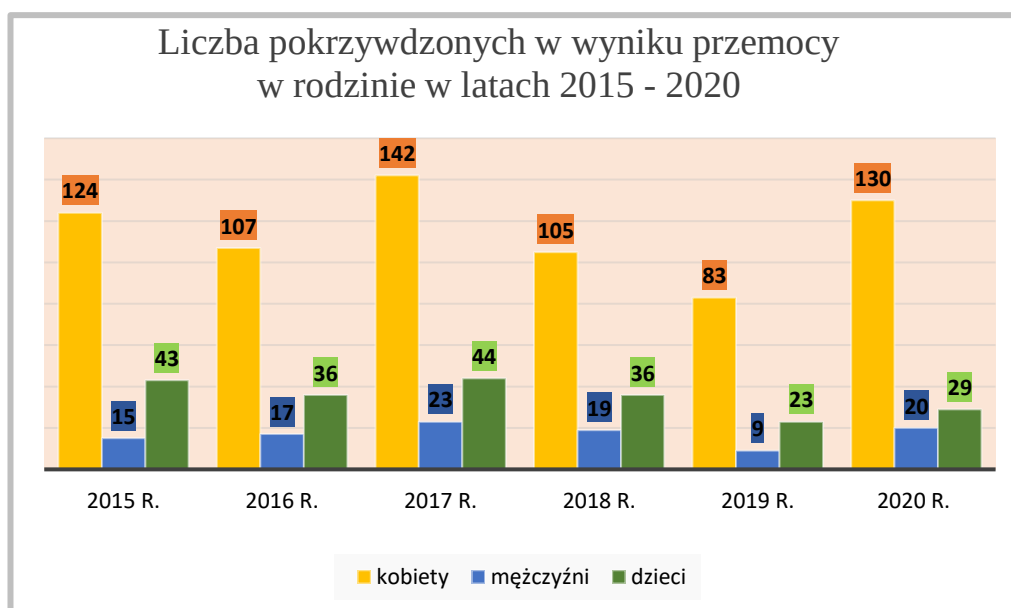
Z danych Policji wynika, że w roku 2020 liczba sprawców przemocy domowej na terenie powiatu karkonoskiego wzrosła w stosunku do dwóch lat poprzednich i wyniosła 140 osób. Niezmiennie jednak, w przeważającej liczbie sprawcami przemocy są mężczyźni.

Dane dotyczące sprawców przemocy w rodzinie

Źródło: dane Policji

Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej wyniosła w 2020 – 179 osób, z przewagą kobiet i dzieci, co zilustrowano na wykresach poniżej:

Źródło: dane Policji

3. REALIZACJA POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W LATACH 2021-2026

3.1. Odbiorcy Programu

Odbiorcami niniejszego Programu są:

- Ofiary przemocy w rodzinie (dzieci, współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych, osoby niepełnosprawne, osoby starsze).
- Sprawcy przemocy w rodzinie.
- Świadkowie przemocy.
- Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy.

Przez realizację celów Programu zakłada się:

- zmianę pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie,
- promowanie wartości rodzinnych,
- edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie,
- promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.

Szerokie ujęcie problematyki związanej z zapobieganiem przemocy w rodzinie wyznacza cztery podstawowe obszary działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- działania uprzedzające/profilaktyczne: diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;
- działania interwencyjne: opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie,
- działania wspierające: psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie;
- działania korekcyjno – edukacyjne kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Z uwagi na fakt, iż przemoc jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym, wszelkie działania winny być planowane i wdrażane przez profesjonalistów różnych specjalności, przedstawicieli różnych instytucji i organizacji. Kluczowa jest praca zespołowa i współpraca. Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy uwzględniają współpracę wszystkich jednostek na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodziny i jej członków. Toteż w realizacji Programu uczestniczą odpowiednie instytucje i jednostki samorządu terytorialnego (m.in. Starostwo Powiatowe w Jeleniej Górze, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące w powiecie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Policja,

Sądy, Prokuratura, Placówki oświatowe i służby zdrowia itp.) przy współpracy organizacji pozarządowych oraz kościołów i związków wyznaniowych.

3.2. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Cel główny: **Rozwój działań wspierających osoby dotknięte problemem przemocy.**

Cele szczegółowe:

1. Edukacja i wzrost poziomu świadomości społecznej nt. przemocy w rodzinie w celu uwrażliwienia na sytuację ofiar przemocy i zwalczania stereotypów utrudniających pomoc:

- działania informacyjno-profilaktyczne poprzez: udostępnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, udostępnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy, zamieszczanie informacji na stronie internetowej i w siedzibie instytucji zajmujących się tym zjawiskiem,
- organizowanie zajęć informacyjno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, w tym w zakresie rozwiązywania problemów związanych z agresją, wspierania różnych form spędzania czasu wolnego, zapobiegającym przemocy i zachowaniom agresywnym,
- edukacja dorosłych nt. wychowywania bez przemocy, promowania prawidłowych metod wychowawczych i wspólnego spędzania czasu wolnego służących wzmocnieniu więzi rodzinnych: spotkania z rodzicami dzieci ze szkół podstawowych i średnich.

2. Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie:

- pomoc w formie bezpłatnego indywidualnego lub grupowego poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego,
- działania terapeutyczne dla osób, które doświadczyły przemocy i cierpią na zaburzenia będące skutkiem doświadczenia przemocy, w celu dostarczenia im niezbędnej wiedzy na temat zjawiska przemocy oraz ukształtowania postaw i skutecznych zachowań w radzeniu sobie z tym zjawiskiem,
- działania interwencyjne (ochrona przed osobami stosującymi przemoc, zapewnienie schronienia ofiarom przemocy w rodzinie, wspieranie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej),
- prowadzenie procedury „Niebieskiej Karty”.

3. Oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie:

- działania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców, w celu dostarczenia im podstawowej wiedzy nt. przemocy, umiejętności pracy nad samym sobą oraz konstruktywnego wyrażania uczuć i rozwiązywania konfliktów bez użycia agresji, a ostatecznie powstrzymania i zakończenia przemocy w rodzinie,

- działania interwencyjne wobec sprawców przemocy w rodzinie: stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”, izolowanie sprawców przemocy w rodzinie od osób pokrzywdzonych.

4. Poprawa skuteczności działań osób i służb zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- szkolenia i spotkania o charakterze informacyjno-edukacyjnym dla przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy domowej (pedagodzy, wychowawcy, pracownicy socjalni) w celu podniesienia umiejętności oraz wymiany doświadczeń zawodowych,
- współpraca pomiędzy pracownikami różnych służb, instytucji i organizacji pozarządowych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- diagnozowanie i monitorowanie rozmiaru przemocy domowej w powiecie oraz analizowanie form i efektów udzielonego wsparcia (zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie, aktualizowanie bazy danych o instytucjach pomocowych).

3.3. Przewidywane efekty realizacji Programu oraz monitorowanie

Przewidywane efekty realizacji Programu:

- zmiana postaw społecznych wobec przemocy w rodzinie,
- wzrost poziomu wiedzy i umiejętności przedstawicieli różnych grup zawodowych działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie,
- spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie podejmowane są wielokrotnie.

Monitorowanie przebiegu realizacji programu w powiecie karkonoskim odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdawczość będzie uwzględniała analizę jakościową i ilościową związaną z przemocą w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem:

- instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie,
- form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

Dyrektor PCPR, w ramach corocznie przedstawianego sprawozdania z działalności jednostki, przedłoży Radzie Powiatu raport z jego realizacji.

ZAKOŃCZENIE

„Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026” przybliży problem osób doznających przemocy w środowisku lokalnym oraz określa na najbliższe lata podstawowe zadania różnych podmiotów zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie. Każdego roku do polskich sądów zgłaszanych jest zaledwie kilkanaście tysięcy spraw o znęcanie się nad najbliższymi, podczas gdy policja w tym samym okresie rejestruje około miliona interwencji z powodu tzw. „awantur w rodzinie”, do których jest wzywana. Przemoc domowa – to zachowania zamierzone i świadome: nic ich nie usprawiedliwia. Przemoc domowa na pewno nie skończy się sama – każdy może mieć wpływ na to, czy zostanie przerwana.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę "Niebieskiej Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura "Niebieskiej Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić innych. Dlatego też przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym przez prawo. Każdy, kto wie lub jest świadkiem tego zjawiska powinien poinformować o tym odpowiednie służby, które są zobowiązane do ochrony ofiar i udzielenia wszechstronnej pomocy. Realizacja Programu powinna wpłynąć na poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodziny. Oczekuje się, że wspólnie realizowane działania przyczynią się do usprawnienia systemu i ograniczenia zjawiska przemocy domowej oraz towarzyszącej jej innych zjawisk patologicznych.

UZASADNIENIE

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na powiat obowiązek opracowania i realizacji powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy. Zadanie to należy do zadań własnych powiatu. Rolę koordynatora przy opracowaniu niniejszego programu przyjął na siebie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze. Program obejmuje realizację zadań w latach 2021 -2026.